

Rajapinnoista yhdyspintoihin

Jaana Koskela

(Kuntaliiton kehittämisalosite)

- Raja-/Yhdyspinnat ovat kahden tai useamman organisaation välisiä toiminnallisia raja-/yhdyspintoja
- Tarvitaan yhteistä tahtotilaa ja yhteisiä menettelytapoja
- Kunnan ja maakunnan yhteistoiminta valtuustokausittain -> liian pitkä aikajänne, tarvitaan tiiviimpää vuoropuhelua
- Tiedonkulku varmistettava, digitalisaatio hyödynnettävä (monikanavainen viestintä)
- Kunnan ja maakunnan suhde erilainen kuin kunnan ja valtion
 - Kahden itsehallinnon välinen suhde
- Kunta ja maakunta rinnakkaisia, ei päällekkäisiä
- Järjestämisen tasolla: kunta-maakunta
- Tuotannon tasolla: asiakas-palveluntuottaja

Tunnistetetut yhdyspinnat

- Yhdyspintakysymykset ja palvelut -> Vuorovaikutus ja neuvottelumenettely
 - Hyte
 - Tukipalvelut
 - Oppilashuolto
 - Työllisyyden hoito
 - Kaavoitus
 - Rakentaminen
 - Joukkoliikenne
 - Kotouttaminen
 - Elinvoima
 - Asuminen
 - Järjestöyhteistyö
 - Osallisuus
 - Johtaminen
- **Avoinna: millaiset sopimis- ja neuvottelumenettelyt?**

- Aukkaan ja asiakkaan vaikuttamismahdollisuudet kasvavat, mm. valinnanvapauden myötä
- Perinteiset tavat eivät enää toimi uudessa ympäristössä, tarvitaan yhteistyötä
 - Monitoimisuus
 - Digitalisaatio
 - Wicked problems: syrjäytyneisyys, yksinäisyys, passiivisuus
- Asiakkaat ja asukkaat ovat samat kunnille ja maakunnille
- Toimintoja läpileikkaavat prosessit ovat yhteisiä
 - Elinvoima
 - Osallisuus
 - Hyte

- Mikäli yhdyspinnoista ei sovita yhdessä, uhkana on päällekkäiset toiminnot tai aukot palveluissa
 - Palveluaukot johtavat asiakkaan pompotteluun
 - Päällekkäiset palvelut synnyttävät resurssihukkaa
- **Hyte**
- Hytessä kunnan ja maakunnan hyvinvointipalveluiden ammattilaisten yhteistyö
 - Kunta kytkee järjestöt mukaan
- Asukkaat muuttuvat hyte:n kohteesta aktiivisiksi toimijoiksi
- Liikuntalaki, nuorisolaki, laki kuntien kulttuuritoiminnasta
 - Monikulttuurisuus (kotouttamisen edistämässä) paikallistasolla
- **Koulut**
- Ympäristöterveydenhuollossa hyviä toimintatapoja koulujen sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi

- **Työpajatoiminta**

- Kuntoutuuttavaa työtoimintaa, sosiaalitoimen rahoittamaa ja alaista
- Etsivää nuorisotyötä jonkin verran sosiaalitoimen alaisuudessa

- **Työllisyyden hoito**

- Monituottajamalli, myös kunnat tuottajina?
- Työmarkkinatukimaksut?
- Kasvupalvelu-uudistus (rekrytointipalvelut jatkossa yksityisille toimijoille)
 - Tunnistaako uudistus maakunta-kunta –yhdyspinnan?
- Kuntaliiton mukaan kunnilla (kaupungit) kiinnostus ottaa roolia työllisyyden hoidossa
- Kuntien yritysneuvojat ja kehitysorganisaatiot lähellä asiakaspintaa ja aktiivisessa roolissa kaiken kehittämistoiminnan kokoamisessa
- Maa-, metsä- ja porotaloustoimijoiden linkittyminen yrityspalveluihin
- Nopea reagointi rakennemuutokseen?

- **Oppilashuolto**

- Koulukuraattorit, kouluterveydenhoitajat, koulupsykologit sivistys- tai sosiaalitoimessa, käytännössä kouluilla
- Yksilökohtainen oppilashuolto sote-palvelua, yhteisöllinen oppilashuolto koulutuksen järjestäjän vastuulla
- Kuraattorit ja psykologit kunnan palvelukseen? Tai koko oppilashuolto siirtyy maakunnalle?
- Eksoten kokemus: oppilashuolto maakunnassa toiminnan kannalta parempi ja asikkaiden kannalta saavutettavampi (mm. sijaisuudet), uhkana koulukuraattorin panoksen vähentäminen pienissä kunnissa

- **Asumispalvelut**

- Asumispalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, vammaispalvelulaki, kehitysvammalaki
- Tuettu asuminen ja tehostettu palveluasuminen
- Mikä on kunnan rooli palveluasumisen/-yksiköiden rakentamisessa?

- **Kaavoitus**

- Maakuntakaava ohjaa kuntatason kaavoitusta
- Kunnan vaikutusmahdollisuudet maakuntakaavaan?

- **Kotouttaminen**

- Kunnilla oltava jatkossakin mahdollista vastaanottaa kiintiöpakolaisia sekä kuntiin sijoitettuja oleskeluluvan saaneita
- Työperäinen maahanmuutto sekä kunnan että maakunnan intressi
- Kotoutumislaki

- **Joukkoliikenne ja kuljetukset**

- Joukkoliikenteen järjestäminen kunnille harkinnanvaraista
- Koulukuljetukset ja vpl-kuljetukset lakisääteisiä
- Markkinaehtoisuus kasvanut kaupunkien välillä, harvaan asutulla seudulla joukkoliikennepalvelut heikentyneet
- Säästöpotentiaalia

- **Varautuminen ja poikkeusolot**

- Suuronnettomuudet, häiriötilanteet
- Valmiussuunnitelmat
 - Roolitukset jatkossa
- Toimintojen jatkuvuuden hallinta

- **Kuntien edunvalvonta**

- Yhteinen edunvalvonta asukkaille
- Kunnan ja maakunnan päättäjien yhteistyö
- Kunnan ja maakunnan pyrkimys turvata palveluiden laatu, saatavuus ja saavutettavuus

- **Kulttuurinen itsehallinto**

- Lapin oma rajapinta
- Huolehdittava kielilain mukaisista palveluista
- Lapin maakunnan tehtäväksi etätulkkauksen kehittäminen?

Esimerkkejä

- Siun sotessa perustettu rajapintatyöryhmä
 - Teki esityksiä:
 - Tukipalvelut (kirjanpito, palkkahallinto, ravintohuolto, siivous)
 - Työllisyyden hoito
 - Hyte
 - **Maakunnan ja kuntien hyvinvointityöryhmä**
 - Asuminen
 - Maahanmuuttotyö
 - Logistiikka
 - Turvallisuus
 - Varautuminen
 - Kumppanuus
 - Yhteistyösopimukset
- Siun sotessa lisäksi paikallinen neuvottelukunta peruskunnan ja Siun soten väliseen vuoropuheluun

Esimerkkejä

- Kuopiossa ”pitäjäraatitoimintaa”, Kuopion oma lähidemokratiamalli, asukastuvat